

Jumalateenistus Nõos N, 06.01.22 kell 18.00, kolmekuningapäev

Lektsioonid: Js 60:1–6; Mt 2:1–12

Pihikõne: Hb 4:7

Jutlus: Ef 3:2–9

Laulud: 56 (1–4); 58 (1–7, 8); 131 (1–2); 308 (1–5)

Jah, küllap te olete kuulnud Jumala armu majapidamisest, mis minu kätte on antud teie heaks! Jumal on mulle ilmutuse kaudu teatanud saladuse, nagu ma eespool lühidalt kirjutasin. Seda lugedes te võite mõista minu arusaamist Kristuse saladustest, mida muistsete põlvede aegu ei antud teada inimestele nii, nagu see nüüd on ilmutatud tema pühadele apostlitele ja prohvetitele Vaimus: et paganadki on töotuse kaaspärijad ja sama ihu liikmed ja kaasosalised Kristuses Jeesuses evangeeliumi kaudu. Selle evangeeliumi teenriks olen ma saanud Jumala armu kingituse kohaselt, mis mulle on antud tema väe toimetel. Minule, kõige vähemale kõigi pühade seast, on antud see arm: kuulutada paganate seas evangeeliumi Kristuse äraarvamatus rikkusest ja valge ette tuua kõigile, mis on selle saladuse korraldus, mis on kätketud aegade algusest peale Jumalas, kes kõik on loonud.

Paulus ütleb, et muistsete põlvede aegu ei antud Kristuse saladusi teada nii, nagu see on nüüd ilmutatud tema pühadele apostlitele ja prohvetitele Vaimus. Millal see „nüüd“ siis algab? Kas apostel Paulusega või juba varem?

Küllap aimate, kuhu ma oma küsimusega tüürin! On ju täna kolmekuningapäev, mida nimetatakse teisisõnu ka paganate jõuludeks. Ja seda seetõttu, et kolmele kuningale ehk idamaa tähetargale, kes polnud juudid ja olid tähetarkadena koguni ebajumalakummardajad, kinkis Jumal ilmutuse oma lihakssaamisest Jeesuses Kristuses.

Seega võib öelda, et Kristuse saladusi anti teada juba kolmele idamaa tähetargale.

Kuid alustagem veelgi kaugemalt. Jh 1:5 on kirjutatud: „Ja valgus paistab pimeduses, ja pimedus ei ole seda omaks võtnud.“ Mõeldud on siis lihakssaanud Jumalat, kelle taevalik valgus ehk auhiilgus saab nüüd avalikuks tema Pojas Jeesuses Kristuses. Ja ometi pole pimedus (ehk Jumala loodu, mille igavikulisuse on hävitanud patt) Jumala Poega tema taevalikus valguses omaks võtnud. Teisisõnu, inimesed pole Jeesuslast omaks võtnud.

Kuid me ju tähistasime just jõulusid, imestab nüüd mõni! Kuidas siis pole me Jeesuslast omaks võtnud? Tõepoolest, oleme küll! Ja kolmekuningapäeval ongi sobiv aeg kõnelda sellest, kuidas on siis juhtunud, et kaduvuse pitseriga kinnitatud loodu Jeesuslapse omaks võttis.

Esimesed, kes Jeesuslapse valgusest osa said, olid muidugi tema vanemad Maarja ja Joosep. Lk 2:19 on küll öeldud, et „Maarja jättis kõik need lood meelde, mõtiskledes nende üle oma südames“, kuid laiemalt oma vastsündinud lapse Jeesuse valgust avas ta laiemale avalikkusele ehk palju hiljem.

Teisena said Jeesuslapse valgusest osa karjased Petlemma väljal. Võib arvata, et nemad juba ei jätnud oma imepärasest kogemusest enda teada ja jutt Jeesuslapse imepärase sünnikuulutuse kohta levis juba laiemalt Petlemmas.

Kolmandad, kes Jeesuslapse valgusest osa saama tulid olidki tänased „päevakangelased“, kolm idamaa kuningat ehk tähetarka. Seda, kes nad täpsemalt olid, me ei tea. Kuid nad sooritasid teatavas mõttes hulljulge teo: võtsid ette pika teekonna kas Babülooniast või Pärsiast (mõlema paikkonnaga on põhjust neid siduda) ainult selleks, et kogeda midagi, mis nende arvates oli ülitähtis, kuid mille tegelikku sisu nad veel ei teadnud.

Natuke sarnaneb see tegu Aabrami teoga 1Ms 12, Jumala nägemusliku juhatuse peale kodunt välja minemisega, teadmata, kuhu täpsemalt minnakse ja mis sellest kõigest lõpuks saab.

Tänu kolmele tähetargale levis kuulujutt juutide kuningast palju laiemalt kui karjaste puhul. Sellest sai tänu kuningas Herodesele teada vähemalt kogu pealinn Jeruusalemm. Ka nüüd polnud veel juttugi sellest, et keegi oleks Jeesuslapse valguse omaks võtnud, kuid võimalus tuua vanatestamentlik Messia-ootus kaasaega oli tekkinud.

Tähetargad aga jätkasid erilise astronoomilise nähtuse ehk Petlemma tähe juhtimisel oma teekonda Petlemma. Ja said osa Jeesuslapse valgusest astudes sisse loomalauta, kus lamas söimes Jeesuslaps. Küllap andis Jumal neile vaimus aimduse, kes on see kuningaks peetud laps tegelikult. Usun, et nad said osa valgusest, mida olid juba näinud Jeesuse vanemad ja karjased.

Mt 2:12 on öeldud, et tähetargad lahkusid Petlemmast oma maale. On tekkinud palju oletusi, mida nad sel teel kogesid ja kas nad üldse koju tagasi jõudsid või surid teekonnal märtritena juba kogetud valgusest tunnistades. Kuid see, et nende elu oli sestpeale muutunud, võib uskuda!

Petlemmast lahkunud – algul Egiptusesse põgenenud ja hiljem jälle Palestiinasse Naatsaretti elama asunud – Jeesuse vanemad koos lapsega kohtusid paljude inimestega. Ja küllap sai palju inimesi kogeda Jeesuse imelist valgust. Täpsemalt teame ainult mõnest, nt Ristija Johannesest, kes juba ema Eliisabeti üsas rõõmustas Jeesuse sünni ootel neitsi Maarja külaskäigu üle; vagadest Siimonast ja Hannast ning Jeruusalemma õpetajaist, kellega Jeesus 12-aastasena vestles.

Kuid siis hakkas see valgus omandama n-ö piirjooni. Võiks öelda, et vahetult mõjuv, tunnetuslik või emotsionaalne valgus hakkas maad andma ratsionaalsele valgusele, teadmisele Jumala plaanidest.

Jh 1:6–8 on kirjutatud: „Oli Jumala läkitatud mees, nimega Johannes, see pidi tunnistust andma, tunnistama valgusest, et kõik hakkaksid tema kaudu uskuma. Tema ise ei olnud valgus, vaid ta pidi tunnistama valgusest.“

Seega võime öelda, et valguse „tutvustamine“, Jumala plaanidest teada andmine kaduvale loodule algab Ristija Johannesega. Muidugi võib valguse tutvustajaiks pidada juba ka VT prohveteid. Kuid Ristija Johannes teadis neist palju täpsemalt, keda ta ette kuulutab. Oli ju Jeesus, nagu öeldud, tema kaasaegne ja isegi sugulane.

Ristija Johannes kutsus inimesi meeleparandusele põhjusel, et taevariik on lähedal. Tema juurde tuldi küsima, mis peab olema meeleparanduse väljenduseks ja ta õpetas rahvale, mida tuleb teha: rikkamad jagagu vaesemaile, tõlnerid olgu õiglased, sõdurid ärgu kuritarvitagu võimu.

Edasi õpetas juba täiskasvanud Jeesus ise: õpetas välja oma jüngrid ja need omakorda hakkasid apostlite ehk Jumala riigi saadikute tööd tegema.

Kuid nüüd, enne apostel Pauluse esilekerkimist I sajandi 30. aastail peame tegema ühe vahekokkuvõtte. Nimelt olid kõik need, kes Jeesuse valgusest kui Jumala riigi kuulutusest osa said, reeglina Jumala valitud rahva, juutide hulgast. Muidugi oli ka erandeid, kellest kõnelevad meile evangeeliumid: Jeesus aitab ka kreeka ja rooma päritoluga inimesi. Ka nemad said osa sellest n-ö tunnetuslikust või emotsionaalsest Jeesuse kui Jumala Poja valgusest. Kuid õpetus Jumala riigist ja koos sellega võimalusest pääseda igavesse ellu oli mõeldud ikkagi ainult juutidele, mitte paganaille.

Ja nüüd tõusebki esile apostel Paulus, kes on ise samuti juut ja lisaks kuulub ka veel variseride parteisse. Kuid tema on saanud ülestõusnud Jeesuselt Kristuselt ülesande kuulutada evangeeliumi ka paganaille.

Meie tänases kirjakohas ütleb Paulus: „...paganadki on töötuse kaaspärijad ja sama ihu liikmed ja kaasosalised Kristuses Jeesuses evangeeliumi kaudu.“ Ja lisab, et temale on antud arm „kuulutada paganate seas evangeeliumi Kristuse äraarvamatust rikkusest“.

Ma ei tea, kas Paulus oli kuulnud kolmest idamaa tähetargast, kes Jeesust u 30 aastat enne tema kuulutustöö algust Jeesuslast kummardamas käisid. Ent kui oli, siis võime arvata, et ta suhtus neisse kui oma eelkäijaisse suure lugupidamise ja austusega. Sest olid ju kolm idamaa tarka ainsad paganad, kes seni olid teinud temaga võrreldavat tööd: käinud läbi pika teekonna, et kogeda Jumala au Kristuses Jeesuses. Paulus küll misjonärina, kuulutades sõnumit Jeesus Kristuse valgusest mõistusega vastu võtmiseks. Kolm kuningat aga sõnumivijaina Jeesus Kristuse valgusest tunnetuslikus või emotsionaalses mõttes.

Meie eelkäijad siin Läänemere ääres said ristiusust kuulda ehk umbes 1000 aastat tagasi, arvatavasti varsti pärast seda, kui Venemaa 988. aastal ristiusu omaks võttis. Kõik see oleks jäänud toimumata kui poleks olnud apostel Paulust kui paganate misjonäri. Kuid see oleks olnud ehk sama võimatu, kui poleks olnud julgustavat teadmist kolmest julgest, vagast ja aupaklikust idamaa kuningast, kellele Jumal osutas seda armu ja andis neile tunda Jeesus Kristuse valgust!

Aamen.